

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio VI. De vnione Corporis & Sanguinis Christi cum speciebus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

illud; si vero nunc nullum habet, sed est sola anima, intelligatur de corpore, sub quo ultimo fuit tempore mortis: de illo enim dicimus in rigore: hoc est corpus S. Petri, id est, cum quo ultimo existit S. Petrus; & ideo ad veritatem verborum sufficeret ponere corpus humanum, quod ultimo habuit anima Christi, si nunc de presenti nullum haberet.

199. Inferius præsentiam sacramentalem non pēdere necessario à præsentia naturali corporis Christi, sed ad summum prærequiri Christum, & fortasse solam animam alicubi existentem naturaliter, ut sacerdos possit operari nomine ipsius; si enim nec ipsa anima existeret, non posset loquutio sacerdotis intelligi, quod esset loquutio Christi, cum nec Christus, nec eius anima esset, & per consequens non posset cēseri retinere primam voluntatem substituendi talem ministrum, ut illa actio esset moraliter actio Christi. Ad hoc tamen, ut prædixi, sufficit existentia animæ: imo in ultimo instanti prolationis verborum forsitan non prærequireretur anima Christi alibi existens, sed sufficeret præsupponi in quodam priori existens tunc ipsa anima secundum se, ut sic ipsi tribueretur illa loquutio, & ab ipsa cēseretur moraliter procedere, licet non præsupponeretur cum alia præsentia, sed postea in posteriori esset præsens in sola Eucharistia. Nam sicut ipsa anima præsupponeretur modo ad suam præsentiam naturalem in genere causæ materialis, & non cum alia præsentia, sed solum secundum se, ita posset tunc præsupponi secundum se in genere causæ efficientis moralis ad suam præsentiam sacramentalem, quam solum haberet in posteriori; quod posset contingere, si Deus tunc vellet conservare animam Christi independentem à verbis; dare tamen illi solam præsentiam sacramentalem, & hanc dependentem à verbis; in quo nulla apparet repugnantia in ordine ad potentiam Dei absolutam.

100. Adde, nec prærequiri animam existentem cum præsentia naturali, sed sufficere, quod præxisteret cum præsentia supernaturali sub aliis speciebus consecratis; quia (ut dixi) Christus existens in alia hostia posset intelligi substituere sibi ministrum, per quem offerat, & consecret aliam hostiam, licet nullibi intelligeretur habere præsentiam naturalem; præsertim cum eiusmodi operatio moralis, qualis est operatio per ministrum, non videatur exigere præsentiam naturalem cum aliis conditionibus requisitis ad operationem physicam exercendam; nam licet Christus propt in Eucharistia non possit exercere operationes physicas materiales, quæ exigunt debitam extensionem localem, & applicationem agentis; potest tamen exercere operationes morales, maxime quæ solum consistunt in denominatione à voluntate præterita non retractata, qualis est operatio, quam exercet per ministrum eius nomine consecrantem.

101. Denique, dixi, fortasse non requiri, quod supponatur existens humanitas, sed sola anima: hoc enim non est omnino certum; posset quippe cum aliis dici, requiri ex vi præsentis institutionis, quod existat Christus homo; quia anima sola non est sacerdos, qui sit sacerdos, & offerat sacrificium ministerio aliorum sacerdotum, de quo dicemus infra agentes de sacrificio disp. 19. sect. 6. Consequenter autem dicendum esset, potuisse quidem in triduo conservari sacramentum hoc consecratum ante Christi mortem, & tunc futurum sub speciebus panis corpus Christi absque anima, & sanguine, non tamen potuisse de nouo consecrari in illo triduo propter de-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

fectum Christi sacerdotis, qui cum suo ministro consecraret, atque ideo ad consecrationem prærequiri semper corpus Christi existens, non tamen existens cum præsentia naturali: nam sicut diximus de anima; sic dicendum esset de corpore, si existeret solum sacramentaliter in alia hostia, id sufficere, ut Christus ibi existens posset moraliter operari per suos ministros ad consecrandam aliam hostiam; atque adeo neque illa sententia supposita, dicendum est, præsentiam sacramentalem ex vi institutionis huius sacramenti pendere necessario à præsentia naturalis corporis Christi.

DISPUTATIO VI.

De vnione corporis & sanguinis Christi cum speciebus.

SECTIO I. De vnione corporis, & sanguinis Christi, varia sententia.

SECTIO II. Explicatur vnio corporis, & sanguinis Christi cum speciebus sacramentalibus.

SECTIO III. Quæ denominationes tribuantur corpori Christi ratione specierum: ubi, vtrum corpus Christi in Eucharistia dicatur esse in loco.

H Vc vsque solum egimus de præsentia: quam habet Christus in ordine ad spatium, in quo sunt species; & licet hæc præsentia ad hoc, ut dicatur Christus esse præsens speciebus, non tamen videtur sufficiens ad hoc, quod dicatur contineri sub speciebus, & demonstrari per species; nam licet Angelus esset intime præsens alicui cubiculo, vel etiam speciebus, non possumus dicere, hoc est Angelus, sicut dicimus, hoc est corpus Christi. Ponenda est ergo aliqua maior vnio corporis Christi cum speciebus, ratione cuius corpus Christi verè dicatur comedi & deglutiri, quando comeduntur species, & ratione cuius corpus Christi dicatur etiam moueri localiter ab eo, à quo mouentur species, quæ omnia inducant aliquam vnionem intercedere inter corpus Christi, & species.

SECTIO I.

De vnione corporis, & sanguinis Christi, varia sententia.

Q Valis sit hæc vnio, difficile explicatur. Certum est enim apud omnes Theologos, non esse vnionem inhærentiæ, qualis erat inter substantiam panis, & eius accidentia; tum quia certum est, accidentia panis manere sine subiecto, ut habetur in Concil. Const. sess. 8. tum quia corpus Christi statim non afficitur ab accidentibus panis, sicut panis; non enim patitur Christus per calorem, vel frigus specierum, neque immutatur ab agentibus extrinsecis, quæ agunt in species: ideo non pauci dicunt, illam esse vnionem inexplicabilem, & ineffabilem; quia est longè diuersa ab omnibus aliis, quas experimur. Verum hæc responsio non satisfacit omnino: dat enim aliquam ansam hæreticis negandi possibilitatem mysterij, quod ad has angustias adducit mentem nostram, ut eius possibilitatem non possit concipere; sicut daretur ansa negandi mysterium Incarnationis, si non explicaretur, qualis

I. Christus habet aliam maiorem vnionem cum speciebus quam præsentia.

2.

Difficile certa explicatur hæc vnio.

Z

qualis esset vnio naturæ humanæ cum Verbo, scilicet ad Hypostasiam Verbi, & vt subsisteret humanitas. Adde, non posse concipi albedinem panis vnitam corpori Christi, quin tribuat illi aliquem effectum formalem, quem tamen non poteris facile explicare.

3. *Alanus dicit accidentia vniri quasi hypostatice corpori Christi, & in illo subsistere.*
Dices, accidentia panis eo ipso, quod incipiant esse per se sine subiecto, petere aliquem modum posituum, quo subsistant ad modum substantiæ; quare sicut humanitas, quia petit hunc modum posituum substantiæ, potuit vniri Verbo supplemēti defectum propriæ substantiæ respectu humanitatis, & illam humanitatem terminanti; sic etiam accidentia panis vniuntur quasi hypostatice corpori Christi, vt terminentur per illud, & subsistant in illo. In quem modum dicendi se propensum ostendit Alanus lib. 1. c. 34. 35. & segg. licet non audeat affirmare: & sane merito non audeat, quia talis vnio deberet esse non tam cum corpore Christi, quod non est substantia, nec habet propriam substantiam, quam cum ipsa personalitate Verbi, per quam subsistit humanitas Christi. Ex hoc autem sequitur primo, personalitatem Verbi esse in Eucharistia per se ex vi verborum contra ea, quæ infra ex Tridentino dicemus: pater sequela, quia illa vnio requiretur ad continentiam corporis Christi sub speciebus panis, quæ significatur per verba. Deinde adhuc illa vnio non sufficeret ad veritatem verborum; nam ex illa vnione non fit, quod corpus Christi contineatur sub speciebus, cum illa vnio esset præcise cum substantia Verbi; hæc autem substantia possit esse præsens ibi, quin ibi sit corpus Christi, vt de se constat, consequens est, vt tota illa vnio posset manere, quin adesset ibi corpus Christi; ergo alia vnio ponenda est cum ipso corpore Christi; nam illa per accidens se habet omnino ad corpus Christi.

Alanus.

Reijcitur hic explicandi modus.

4. *Scotus.*

Scotus ponit tantum inseparabilitatem ex pacto diuino.
Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Reijcitur.

Scotus, & alij, quos refert Suarez in præsentia, disputat. 48. sect. 3. negant omnem vnionem inter Christum, & species, præter inseparabilitatem quandam ex pacto Diuino. Verum hæc sententia merito reijcitur communiter: quia etiam si Angelus penetraret localiter cum speciebus, cum voluntate non recedendi ab eis, non diceremus: hoc est Angelus; ergo aliquid aliud habet corpus Christi respectu specierum.

5. Dicunt ergo aliqui, vnionem propriam esse possibilem talem, vt licet non faciat accidentia inherere corpori Christi, faciat tamen corpus Christi connecti cum illis accidentibus, ita vt non possint moueri localiter accidentia panis, quin moueatur etiam corpus Christi; hæc enim colligatio est propria vnionis physice; quare in ordine ad hanc colligationem potest intelligi corpus Christi vnitum physice per modum posituum intrinsecum, & inherentem corpori Christi, terminatum vero ad accidentia panis, quæ respiciat, non vt subiectum, sed solum vt terminum, cui vnit corpus Christi. Hac autem vnione posita, melius explicatur continentia corporis Christi sub speciebus: debet enim contineri, quantum fieri potest, eo modo, quo prius continebatur substantia panis, ablata tamen sustentatione, ne corpus Christi denominetur ab illis accidentibus: debemus ergo concedere ad minus esse vnitum illis, cum hoc possit intelligi, absque eo quod sustentet illa, vel denominetur ab illis.

6. Contra hanc tamen vnionem, si vera vnio est, videtur esse primo, quod omnis vera vnio physica supponit ex parte vnus saltem & ex extremis, inter quæ versatur aliquod incomplementum physicum, ratione cuius sit possibilis talis vnio; ideo enim

vnus Angelus non potest vniri cum alio, neque vna anima rationalis cum alia; quia in ea ratione quilibet Angelus, & quilibet anima supponitur completa: Verbum autem Diuinum potuit vniri physice cum natura humana; quia hæc supponebatur incompleta in ordine ad substantiam aliquam substantialem. Sed neque ex parte corporis Christi, neque ex parte specierum panis supponitur aliquod incomplementum in ordine ad effectum formalem resultantem ex illa vnione; quia per illam non accipit corpus Christi esse calidum, aut album, vt suppono, nec videtur vlla ratione perficijli enim perficitur ab illis accidentibus; ita ergo ab illis afficitur, & alteratur, & per consequens erit subiectum illorum, quidquid sit, an ea sustentet in genere causæ materialis; nam materia prima perficitur etiam à forma rationali, licet eam non causet materialiter. Hoc autem videtur omnino falsum, & absurdum; quia iam per huiusmodi accidentia, licet corpus Christi non calefieret, vel frigeretur, acciperet tamen alios effectus formales in alio genere æquiuallente, per quos perficeretur. Si autem dicatur, nullum effectum formalem accipere ab illis accidentibus, tunc in primis difficile intelligitur, quomodo vnatur physice cum calore, & ab eo nullum effectum formalem accipiat, nam effectus formalis nihil aliud est, nisi illud totum, quod resultat ex vitroque extreme vnio; atque adeo, si albedo vniretur cum Angelo, licet non denominaret Angelum album propter incapacitatem subiecti; daret tamen illi aliquem effectum formalem innominatum; quia non posset illi vniri, quin resuleret aliquod concretum ex vitroque extremo. Deinde redit difficultas supra posita; quia si corpori Christi ex illa vnione non datur effectus formalis, nec perficitur villo modo à speciebus; ergo non est de se incompletum ad tale genus vnionis; nullum enim extremum intelligi potest cum incomplemento intrinseco de se; ad vnionem cum alio, nisi ex defectu intrinseco alicuius perfectionis, quam debet acquirere per talem vnionem; si ergo non perficitur corpus Christi villo modo per calorem, cui vnitur, non poterit physice cum illo vniri; alioquin dicere posset aliquis, quod vna etiam anima rationalis poterit vniri physice, & substantialiter cum alia ad eum finem, vt habeant alligationem inuicem, & connexionem, quod tamen nemo concedit.

Secundo impugnatur illa vnio vera, & physica; quia omnis vera & propria vnio physica ita alligat vitroque extremum, vt exigit, quantum est de se, quod vbiunque sit vnum extremum, sic etiam & aliud: hinc enim est, quod sub speciebus Eucharistiæ, vbi ex vi verborum ponitur corpus Christi, ponantur etiam per concomitantiam anima, & omnia accidentia, quæ habet in cælo; quia nimirum vnio physica corporis Christi cum anima, vel cum illis accidentibus petit, vt nullibi sine illis ponatur illud corpus: si ergo intercederet vera, propria, & physica vnio inter corpus Christi, & species panis, deberet etiam ex vi illius exigi, vt vbiunque esset corpus Christi, essent etiam per concomitantiam illæ species, cum quibus physice vnitur, atque adeo in lingulis hostiis, & in cælo habere deberet secum accidentia aliarum hostiarum; quod cum sit manifestè absurdum, constat à posteriori nullam intercedere veram, & propriam vnionem physicam inter corpus Christi & species Sacramentales quod argumentum clarius procedit de ipsa vnione, quæ se ipsa vnitur corpori Christi, & illud afficit, ac perficit in ordine ad motum; ergo debet replicari cum corpore Christi in omnibus hostiis. Fatemur ergo

ergo, corpus Christi ibi esse loco substantiæ panis, & succedere in eius munere, ablatis tamen imperfectionibus, quarum præcipua esset vnio physica, & propria cum illis accidentibus; ex ista enim sequeretur, quod deberet ea accidentia secum deferre & habere in celo, & in aliis hostiis, & quod ab illis deberet intrinsecè perfici; quæ omnia vitari debuerunt alligando corpus Christi alio nobiliori modo, quam per physicam, & propriam vnionem, per vnionem tamen minus propriam, quam iam explicio.

8. Aliter hanc vnionem explicat P. Coninck in præsentia, *quest. 75. art. 2. dub. 1. num. 94. & sequentibus*, dicens, hanc vnionem posse intelligi esse similem vnioni, quam haberet corpus gloriosum cum alio corpore, cum quo penetratiue simul ita existeret, vt, illo alio corpore moto, moueretur, & ipsum necessarium, quod fieri posset, si Beatus non permitteret se aliter ab illo alio corpore penetrari, quam de facto prius penetraretur. Supponit enim, Beatum, licet possit permittere, penetrari suum corpus gloriosum ab alio; posse tamen, si velit, huic penetrationi resistere; vnde poterit ab illo alio corpore impelli, & moueri, sicut alia corpora mouentur, & impelluntur, quia penetrationi resistunt. Supponit item, quando duo corpora semel penetratiue existant, non posse ab inuicem separari sine noua penetratione diuersa, qua secundum aliam partem se mutuo penetrarent. Nam si vnum mouetur ad dexteram, & alterum ad sinistram, necesse erit, vt pars, quæ prius penetrabat partem alterius dexteram, incipiat penetrare sinistram, & e contra. Vnde corpora non gloriosa semel penetrata non possunt absque nouo miraculo moueri localiter, nisi vtrumque simul moueretur. Hinc infert, Beatum, sicut potest resistere, ne alius homo non gloriosus eum penetraret, sic semel penetratum posse resistere, ne fiat penetratio noua, & consequenter illud corpus non gloriosum non poterit separari à glorioso, cum non possit separari absque noua penetratione: vnde si homo non gloriosus velit mouere se, debet secum necessario trahere corpus gloriosum, nisi hoc positiue resistat, tunc enim neutrum corpus mouebitur. Imo hoc ipsum dicendum putat de Angelo, qui, sicut potest resistere, ne ab aliquo corpore penetraretur, sic semel penetratum potest resistere, ne alia ratione penetraretur: atque ideo tunc moto illo corpore, moueretur etiam ab eo Angelus, nisi ipso motui positiue resisteret; tunc enim nec Angelus, nec corpus moueretur.

9. His suppositis de corpore Christi dicit, esse vnium cum speciebus panis, quatenus ita est illis colligatum, vt, motis speciebus, necessario cum illis moueatur: hæc autem colligatio prouenit ex eo, quod semel cum speciebus penetratum per consecrationem, non permittit fieri aliam penetrationem diuersam; vnde fit, vt species moueri non possint, quin trahant secum simul corpus Christi, quod illi motioni non resistit, & propter agilitatem absque ulla difficultate moueri potest.

10. Hæc doctrina ingeniosè excogitata videtur; sed in ea multa supponuntur vel difficultia, vel minus vera. Primo enim supponit, agens naturale materiale, quales sunt species panis, posse propria virtute naturali mouere corpus Christi iadiuissibiliter existens in hoc Sacramento; quod videtur incredibile, quia modus ille præsentia, quem habet corpus Christi, est adeo supernaturalis, vt non possit ab agente materiali naturaliter produci. Sicut enim alia agentia naturalia, v. g. ignis, nix, aqua, non possunt agere in corpus Christi, & hoc non

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

solum propter impassibilitatem, quam post resurrectionem, sed etiam propter modum existendi Sacramentalem; vt apparuit, quando in Cæna ante Resurrectionem prima vice consecrata est Eucharistia: sic nec poterunt illud localiter mouere, cum non sit maior ratio de motu locali, quam de aliis actionibus; imo ideo fortasse non possunt exercere alias actiones circa illud corpus, quia non possunt dare illi tale genus præsentia, quod habet, vt inferius videbimus disput. 9. Non potest ergo reduci hæc colligatio ad vim naturalem, quam species habent mouendi secum corpus Christi.

Respondent aliqui, agens naturale non posse quidem dare primo corpori Christi illud genus præsentia Sacramentalis; postquam tamen inuenit iam illud reductum per consecrationem ad tale statum, & cum tali præsentia, posse illud mouere, & dare illi aliam similem præsentiam: sicut nec posset agens naturale ponere in loco quantitatem absque vilo subiecto: de facto tamen postquam per consecrationem quantitas panis ponitur absque subiecto, possunt agentia naturalia mouere localiter eam quantitatem, quam inueniunt iam ad eum statum reductam per consecrationem præcedentem. Ita P. Ioannes Præpositus infra *quest. 76. art. 6. dub. 1. num. 37.*

Sed debuisset attendi ad discrimen clarum illius exempli; nam licet status quantitatis absque subiecto sit supernaturalis, at vero præsentia, quam quantitas habet in loco, nullo modo est supernaturalis, sed eadem omnino quam haberet, si esset in subiecto; vnde non mirum, quod produci possit ab agente naturali: at verò præsentia corporis Christi, non est illa, quam haberet in statu naturali, sed diuersa, imo supernaturalitas status consistit in illa ipsa præsentia miraculosa; quare sicut prima, ita nec secunda, nec tertia poterit produci ab agente naturali, cum omnes sint æque supernaturales: imo retorqueri potest exemplum contra Auctorem; quia quantitas panis non solum postea, sed tunc quando actu separatur à subiecto, & quando primo incipit esse sine subiecto, accipit suam præsentiam ab agente naturali: nam Sacerdos tenens, vel mouens hostiam, quando actu illam consecrat, dat, vel conseruat præsentiam illam, quam in ipso instanti consecrationis habet quantitas panis; ergo ex illo exemplo potius argueretur, quod præsentia etiam prima corporis Christi posset naturaliter produci ab agente naturali, sicut producit prima præsentia quantitatis separata à subiecto. Adde, si corpus Christi in Eucharistia posset à speciebus propria virtute moueri, non apparet, cur non posset à nobis, & à quouis agente corporeo immediate moueri; quod tamen falsum est, cum non possit à nobis aliter moueri, quam mouendo species panis.

Secundo, dato quod corpus non gloriosum semel penetratum cum glorioso non posset se amplius remouere ab illo, ne daretur penetratio diuersa; in nostro tamen casu illud inconueniens nullo modo procedit; quia etiam si species mouerentur, non moto corpore Christi, non sequeretur eas aliter penetrari cum Christi corpore, quam prius; nulla enim pars specierum inciperet penetrari de nouo cum aliqua parte corporis Christi cum qua antea non esset penetrata, quia nimirum prius omnes, & singula specierum partes erant penetratæ cum singulis, & omnibus partibus corporis Christi; non ergo inciperent aliter penetrari ac antea; in quo apparet manifestum discrimen à corpore illo non glorioso penetrato cum glorioso; quia in illo non omnes, & singula partes fuissent prius penetratæ cum

11.
Respondent
aliqui.

Ioan. Præpositus.

12.
Est clarum
discrimen il-
lius exempli.

13.
Alia dispo-
sitione in nostro
casu.

cum omnibus, & singulis corporis gloriosi, & ideo non posset moueri localiter, quin aliqua pars ipsius inciperet de nouo penetrari cum aliqua parte corporis gloriosi. In speciebus autem nulla est pars earum, quæ non esset prius penetrata cum omnibus, & singulis partibus corporis Christi; ergo per motum non inciperet penetrari aliter ac antea; atque ideo ex hoc capite non essent alligatæ ad non mouendum se absque corpore Christi propter nouam penetrationem vitandam.

14.
Instantia.

Respondet.

Dices, licet species non penetrarentur de nouo cum noua parte corporis Christi, penetrarentur tamen diuerso modo; scilicet hæc pars dextra, v.g. species in sinistra parte spatij, cum antea hæc pars species penetrata esset in parte dextra spatij. Sed contra; quia penetrari postea cum eodem corpore in alia noua parte spatij non debet reddere impossibile motum specierum; nam quando species mouentur simul cum corpore Christi, sicut incipiunt esse in nouo spatio, sic etiam incipiunt penetrari cum Christi corpore in nouo spatio, in quo antea non penetrabantur; & tamen quia penetratio fit eiusdem cum eodem, potest fieri per se absque nouo miraculo; ergo posset etiam fieri immoto Christi corpore, cum penetratio etiam esset eiusdem cum eodem, licet esset in ordine ad diuersum spatium.

15.
Tertium quod magis displicet.

Vnde tertio magis displicet id, quod addit de Angelo, cum semel corpori penetratum posse postea resistere nouæ penetrationi, & tunc corpus non posse amplius se mouere, nisi trahendo simul secum Angelum, quia non potest se denuo aliter cum Angelo penetrare, prout fieret, si absque Angelo se moueret. Hoc, inquam, non parum videtur à communi, & vera Philosophia deficere: nam in primis penetratio Angeli cum corpore nullo modo impedit motum corporis; sicut nec Angelus existens prius in aliquo spatio impedit corpus, ne ponatur in illo spatio; hoc enim est proprium corporum, ut sese mutuo expellant ab eodem spatio, non spirituum inter se, aut cum corporibus. Potest quidem Angelus impellere, vel tenere corpus, ne moueatur, an progrediatur ulterius; quod quidem præstat Angelus per vim actiuam, seu impulsuam; non vero potest per resistantiam, seu impossibilitatem cum corpore impediri formaliter, ne sit in spatio, in quo est Angelus, quia nulla est talis impossibilitas Angeli cum corpore in eodem spatio.

16. Deinde, etiam si esset eiusmodi impossibilitas, & impenetrabilitas, Angelo tamen semel penetrato cum corpore, posset corpus mouere propria virtute, & separari ab Angelo; quia per hoc nulla fieret penetratio diuersa ab ea, quæ erat prius, ut supra dicebamus de speciebus panis cum corpore Christi; nam per illum motum non inciperet aliqua pars corporis penetrari cum Angelo, cum omnes, & singulæ partes corporis fuissent iam prius penetratæ cum toto Angelo; quod autem aliqua pars penetraretur de nouo in alio spatio nouo, non obstat motui, ut ostendimus in simili in speciebus, & corpore Christi.

17.
Vltimū quod ponitur reijciatur.

Denique displicet id, quod additur, quod posset corpus sic penetratum trahere secum Angelum non resistantem motui; nam licet Angelus habeat virtutem ad mouenda corpora, communiter tamen negatur corporibus virtus naturalis mouendi localiter Angelos; imo Vasquez non capit, quomodo vnus Angelus possit alium localiter mouere; parum itaque refert, quod Angelus non resistat, si tamen corpus non habet virtutem ad illum mouendum; porro corpus non habere talem virtutem, non solum probari potest ex improportione ipsius ad

motum illum spirituale, sed etiam quia, si aliquid corpus diuinitus ponatur penetrabile, non poterit ab alio corpore localiter moueri; nam quoties tangeret illud, & impelleret, penetraretur ab illo, & nihil efficere de facto vero mouetur vnū corpus ab alio propter impenetrabilitatem, quatenus expellitur ab alio corpore conante se in eo spatio constitutur: in Angelo autem cessaret hæc ratio, quia quodlibet corpus absque difficultate penetraretur cum ipso; non ergo posset à corpore localiter moueri. Potest fortasse de facto corpus humanum, quando ab aliquo mouetur, trahere secum animam spirituale: hoc tamen prouenit ratione vnionis physice, cuius effectus est, ut vnū extremum comitetur aliud; & ideo debetur corpori vnito formæ spirituali virtus trahendi secum illam formam: ubi tamen talis vnio non intercedit, non apparet, unde corpus posset habere vires naturales ad mouendum localiter Angelum.

Denique totus ille modus colligationis, licet sufficeret ad colligandum corpus Christi cum speciebus in ordine ad motum, ut motis speciebus, moueretur etiam corpus Christi; non tamen videtur sufficiens, ut corpus Christi diceretur subistere speciebus loco panis, quod tamen necessarium videtur ad hoc, ut possit per illa accidentia demonstrari, & ut dicatur vere comedi, sumptis speciebus: alia ergo maior vnio ponenda est inter corpus Christi, & species, quam iam oportet explicare.

SECTIO II.

Explicatur vnio corporis, & sanguinis Christi cum speciebus sacramentalibus.

EXistimo hanc continentiam corporis Christi sub speciebus consistere in primis in actione quadam, qua corpus Christi per potentiam obedientialem actiuam ut instrumentum eleuatum conseruat accidentia panis, supplendo concursus, & sustentationem panis non in eodem genere causæ, sed in genere causæ efficientis: per hanc enim causalitatem dicitur corpus Christi subistere illis accidentibus; subistere, inquam, hoc est, exercere circa illa munus potissimum substantiæ; quia cum præcipuum munus substantiæ respectu accidentium sit illa sustentare, merito dicitur corpus Christi subistere illis accidentibus, quæ loco panis sustentant in genere causæ efficientis. Ex quo sequitur, posse designari corpus Christi per accidentia illi verbis: *Hoc est corpus meum*; quasi dicas, corpus Christi est substantia, cuius sunt hæc accidentia, cuius scilicet sunt substantis, & sustentantis loco panis, licet in alio genere causæ.

Contra hunc tamen dicendi modum est difficultas; quia licet sustentatio in genere causæ materialis sufficiat, ut subiectum dicatur subistere, & contineri sub illis accidentibus, non tamen sustentatio in genere causæ efficientis, quia hæc causalitas non determinat ad præsentiam intimam causæ cum effectu; ergo ex vi illius causalitatis non dicitur esse corpus Christi sub speciebus. Antecedens patet; quia causa efficiens in primis potest operari distans ab effectu, præsertim si operetur ut instrumentum diuinitus eleuatum; deinde licet non posset prodire illa actio nisi à corpore Christi præsentem, non tamen alligatur illud speciebus inseparabiliter; nam licet ignis debeat esse præsens ad calefaciendum lignum, non tamen alligatur ligno ex vi illius actionis, cum tam facile possit separari à ligno, ac si non ageret; ergo illa actio Christi in species non sufficit, ut dicatur contineri sub speciebus, & alligari illis.

Posset

21. Posset aliquis excogitare, illam actionem solum esse adæquate rationem huius continentie Christi sub speciebus: eo quod illa actio sapiat naturam causalitatis materialis, quam supplet; quare sicut causalitas materialis alligat subiectum accidentibus, ita ut nec subiectum possit non esse intime præsens ad sustentandam formam, nec etiam possit separari relicta forma; quia forma sustentata habet eo ipso vim naturalem, & ius ad trahendum secum suum subiectum, quocumque deferatur localiter: sic etiam illa actio Christi in species, non videtur esse possibile nisi à corpore Christi intime præsentem, & aliunde ad illam actionem consequitur in speciebus vis quædam & ius naturale ad trahendum secum corpus Christi, quando moventur: alioquin non haberent accidentia à corpore Christi tam perfecte suum esse, sicut à substantia panis, cum ex vi illius actionis non haberent securitatem non admittendi suum esse ex defectu præsentie causæ sustentantis; ergo ut corpus Christi dicatur per illam actionem sub speciebus loco panis, dicendum est, ex illa actione nasci hanc necessitatem intimæ præsentie sub illis.

22. Sed re vera hæc doctrina non est vndequeque solida: nam licet daremus, ex illa actione oriri ius sustentandi, adhuc tamen non probatur debere illud trahere præsentiam intimam sub speciebus, cum enim solum sustententur accidentia efficienter à corpore Christi, non requirunt aliam præsentiam causæ, quam eam, quæ requiritur ad agendum; hæc autem non est præsentia intima totius agentis, sed approximatior per contactum; quare cum aliunde corpus Christi sit quantum, & ex natura rei non possint eius partes inuicem penetrari, non videtur, quod accidentia panis ex vi illius causalitatis habeant ius ad trahendum secum corpus Christi, ita ut existat indivisibiliter sub singulis partibus specierum, sed ad summum ad trahendum corpus Christi iuxta se, ut sustentent efficienter accidentia. Quod si causalitas materialis exigit præsentiam intimam, & non solum approximationem causæ, hoc quidem provenit ex eo, quod subiectum non potest sustentare formam, quin physice uniatur cum forma; vniio autem subiecti, & formæ, non potest esse sine intima præsentia utriusque; at vero, cum hæc vniio informationis non reperitur respectu corporis Christi, non est, cur ex vi illius causalitatis requiratur intima præsentia; quia licet corpus Christi suppleat causalitatem materialem in species, hoc tamen est, ablatis imperfectionibus propriis causæ materialis, qualis est vniio, & quæ consequitur ad vniionem.

23. Dices, non videtur posse negari, quod sit possibilis actio aliqua corporis Christi in species, quæ ex propria sua natura haberet utrumque, scilicet suppleri concursu subiecti, & dare ius speciebus ad trahendum secum corpus Christi, & ad trahendum illud ad præsentiam intimam. Si autem possibilis est talis actio, non est cur negemus, positam esse de facto, & per illam intelligi corpus Christi unitum speciebus, non quidem strictè & cum omni rigore, sed quantum fieri potuit absque imperfectionibus strictæ vniionis.

24. Respondeo in primis, si possibilis est eiusmodi actio, negari non potest, quod esset valde supernaturalis; haberet enim aliqua prædicata multum disparata in ordine ad finem actionis; nam actio ut actio solum ordinatur ad bonum sui termini, cui communicatur esse per illam: ad hoc autem licet posset habere illud prius de exigenda præsentia corporis Christi, & danda virtute speciebus trahendi

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

secum corpus Christi, ad securitatem sui esse, ut dicebamus, non tamen apparet, cur actio exigeret corpus Christi intimum, cum æqui bene posset obtinere suum finem per approximationem immediatam corporis Christi, sicut per intimam præsentiam. Quamvis enim corpus Christi existat ibi ad modum Angeli, & indivisibiliter, Angelus tamen ad operandum in passum materiale non indiget peneratione intima cum toto passo, sed potest agere, si sit proximus passo, vel certe intimus saltem eius parti; sic ergo posset etiam corpus Christi agere, & influere in totas species absque intima præsentia cum totis illis; & per consequens non videtur posse illam intimam præsentiam exigi ab actione, ut actio est, cum ad finem actionis parum referat.

Deinde, etiam posita tali actione, non sufficeret ipsa sola, ut species traherent secum de facto corpus Christi, sed ad hoc exequendum necessaria esset aliqua alia virtus intrinseca vel extrinseca, quæ species illud facerent. Posset quidem illa actio id exigere, & quasi dare illud ius speciebus, ut deberetur illis talis virtus ad trahendum corpus Christi: ipsa tamen actio non esset principium immediatum productum illius motus in Christi corpore; quia actio non est virtus operativa, sed productio actualis sui termini. Si ergo præter illam actionem ponenda esset adhuc alia virtus ad trahendum corpus Christi, frustra ponitur actio cum illo prædicato intrinseco diverso: nam posita actione qualibet corporis Christi in species, & posita illa alia virtute in speciebus ad trahendum, & retinendum secum intime corpus Christi, intelligitur eadem allegatio. Cum ergo aliunde esset valde miraculosa, & difficilis actio, quæ de se haberet illud prædicatum intrinsecum, ut vidimus, non est, cur ponamus eam de facto, licet esset possibilis; sed alio faciliiori modo explicemus illam alligationem.

Dicendum ergo videtur, hoc, quod est corpus Christi, sub stare illis accidentibus, seu contineri sub illis, duo includere, quorum vnum sine altero non sufficit. Primum, & potissimum est illa actio corporis Christi in species, per quam exercet munus substantiæ respectu earum. Secundum vero est alligatio ad species, seu insolubilitas intimæ præsentie, quæ quidem alligatio non est illa actio, neque oritur ex illa actione, ut probatum est, sed ex vi quædam diuinitus data speciebus ad trahendum secum intime corpus Christi, quocumque ferantur. Nec trahendum per hoc convenimus cum sententia Scoti; quia ipse totam hanc continentiam corporis Christi sub speciebus reducebat ad inseparabilitatem ex pacto Diuino sine aliquo alio; nos autem ponimus duo, scilicet causalitatem corporis Christi in species, per quam exercet munus substantiæ respectu earum; & intimam præsentiam provenientem ex vi ipsarum specierum ad trahendum secum corpus Christi, quæ suffiunt, ut dicatur corpus Christi esse substantia horum accidentium.

Hinc infero, hanc continentiam corporis Christi sub speciebus non esse propriam vniionem cum illis simpliciter, & absolute, sed secundum quid; quare melius appellatur vniio causalitatis, licet neque sit adæquate vniio causalitatis, ut vidimus; nam causalitas sola non affert secum alligationem utriusque extremi. Infero etiam, hanc vniionem esse intrinsecam speciebus, non ipsi corpori Christi; nam actio Christi in species est intrinseca speciebus, sicut omnis actio est in termino, ut suppono ex Philosophia: deinde quatenus hæc vniio includit intimam alligationem corporis Christi sub speciebus, est etiam intrinseca speciebus, ut postea constabit.

Z 3

Obiicies

25. Neque hoc sufficeret ut species traherent de facto ipsum corpus Christi.

26.

Duo ergo continentur hac continentia, primum est illa actio, secundum allegatio cum speciebus orta, ex vi quædam diuinitus data ad trahendum secum corpus Christi.

27.

Hæc continentia non est propria vniio.

Hæc vniio est tantum intrinseca speciebus.

28.
*Obijciatur
primo.*

Obijciens primo; Sacerdos per verba consecrationis facit, quod corpus Christi contineatur sub speciebus panis; sed Sacerdos non efficit, quod corpus Christi sustentet species panis efficienter; ergo illa efficientia corporis Christi in accidentia non constituit formaliter hanc continentiam. Minor probatur, quia illa efficientia corporis Christi in accidentia est actio solius Christi, & non Sacerdotis. Sacerdos enim non conservat accidentia efficienter; sed ad actionem non terminatur alia actio; ergo Sacerdos per suam actionem non facit efficientiam corporis Christi in accidentia. Respondeo vno verbo, Sacerdotem non operari physice, sed moraliter continentiam corporis Christi sub speciebus; quare illam etiam efficientiam corporis Christi in accidentia operatur Sacerdos per verba moraliter; nam unam actionem physicam unius agentis potest aliud agens operari moraliter, quatenus est causa moralis, quod aliud agens physice operetur.

29.
*Obijciatur
secundo.*

Obijciens secundo, quia corpus Christi conservat efficienter accidentia panis, ut diximus; ergo corpus Christi non potest accipere vocationem, seu præsentiam efficienter ab ipsis speciebus. Probatur consequentia, quia in quolibet instanti species, ut producant vocationem Christi, præsupponuntur cum suo esse accepto efficienter à corpore Christi; ergo præsupponitur iam in aliquo priori corpus Christi præsens speciebus; non enim potest conservare species, nisi præsupponatur præsens; ergo antequam accipiat vocationem à speciebus, supponitur iam pro illo instanti cum vocatione, & præsentia.

30.
*Respondeo
esse eandem
difficultatem
in corpore
naturali.*

Respondeo, hoc argumentum habere eandem difficultatem in composito naturali; nam anima equi, v.g. est principium motus progressivi, quo movetur totus equus, tam quoad materiam, quam quoad formam; ergo anima equi est principium mediarum, vel immediatum illius præsentia, quam accipit tunc materia equi. Tunc sic argumentor: Priusquam forma equi producat illam præsentiam, præsupponitur existens, & per consequens dependens à materia equi ut à causa; ergo pro illo priori intelligitur iam materia equi præsens ad causandam formam; ergo antequam accipiat illam præsentiam, intelligitur in illo instanti pro aliquo priori cum sua præsentia. Respondetur ergo, quod licet corpus Christi intelligatur prius dans esse speciebus etiam pro illo instanti; non tamen intelligitur in illo priori cum præsentia, seu vocatione positiva formali; sicut nec anima equi, aut materia intelliguntur pro illo priori ante vocationem cum vocatione. Ratio est, quia licet ad alios effectus debeat præintelligi causa cum sua præsentia, seu vocatione; ad ipsam tamen vocationem non potest præintelligi cum alia vocatione, ne detur processus in infinitum. Ex quo fit, quod nec ad ea omnia, quæ antecedunt vocationem, possit præintelligi causa cum vocatione; quare cum species sint causa vocationis corporis Christi, non potest intelligi corpus Christi antecedenter ad species cum vocatione, sed solum intelligitur pro illo priori cum indistantia ad summum radicalem; hoc est, intelligitur cum debito radicali habendi præsentiam positivam ad species pro posteriori; sicut materia equi in illo priori ante vocationem intelligitur cum debito habendi præsentiam positivam ad animam ratione unionis substantiali, quæ iam præsupponitur pro illo priori: & hac ratione videtur mutua prioritas, quæ videbatur sequi ex nostra sententia.

31.
*Obijciatur
tertio.*

Obijci potest tertio, quia species præcedunt, ut dispositiones ad hoc, quod est corpus Christi esse sub illis, tam in primo fieri consecrationis, quam in

conservari; ex quo fit, ut cum primum species corrumuntur, desinat esse corpus Christi sub illis; ergo corpus Christi non est causa physice influens in species. Probatur consequentia, quia pro quovis instanti intelligitur prius, species non esse corruptas quam corpus Christi uniri eis; ergo hæc unio non potest esse causalitatis; nam effectus non intelligitur pro aliquo priori ante causalitatem, per quam procedit. Respondetur, pro illo priori ante causalitatem Christi in species, non debere intelligi species existentes, sed sufficere quod intelligatur, non esse positivas dispositiones contrarias; nam eo ipso, quod species existerint immediate ante, & quod nunc non detur dispositio contraria, datur totum quod requiritur, ut corpus Christi conservet accidentia panis; imo nec hoc totum prærequiritur, sed sufficit, quod non sit applicatum agens ad producendam dispositionem contrariam; de quo dicemus infra disputat. 10. sect. 2.

Obijciens quarto; ergo corpus Christi non movetur localiter à sacerdote, nec per se, nec etiam per accidens. Sequela quoad primam partem, patet, quoad secundam vero probatur, quia tunc dicitur aliquid moveri per accidens ab aliquo, quando illud, quod movetur per se, unitur cum alio, & per consequens trahit secum illud: sed corpus Christi non unitur cum speciebus; ergo Sacerdos movens species non movet corpus Christi, sed tunc Deus movet corpus Christi independentem omnino à sacerdote. Respondeo negando sequelam, nam licet corpus Christi non uniat proprie cum speciebus; species tamen habent divini vim trahendi secum corpus Christi; quare qui movet species, dicitur consequenter movere corpus Christi; quod enim vis sit naturalis, vel supernaturalis, parum refert, quoad præsens atinet.

Restat tamen explicandum, qualis sit hæc vis, quam dicimus habere species ad trahendum secum corpus Christi, an scilicet sit aliqua qualitas supernaturalis intrinseca in ipsis speciebus ad hunc finem superaddita, an vero merum decretum Dei parati ex se ad concurrendum cum speciebus, ut ferant secum corpus Christi, quocumque ipsæ species ferantur. Videtur enim hoc sufficere absque aliqua qualitate intrinseca; nam ex vi huius decreti dicitur sufficienter alligatum, & connexum corpus Christi, speciebus, cum non possit ex vi illius decreti non comitari species in omni loco.

Probabilius tamen videtur, & aptius ad hoc mysterium explicandum, si ponatur in ipsis speciebus qualitas illa supernaturalis intrinseca, qua possunt trahere secum corpus Christi, sicut magnes trahit per naturalem virtutem secum ferrum; primo, quia hoc modo inuenitur iam aliquid plus de unionis physica inter corpus Christi, & species; nam illa qualitas intrinseca licet non sit vera, & rigorosa unio, habet tamen non parum de unionis, cum sit nexus physicus, & vinculum in actu primo colligans corpus Christi, ita ut non possit non sequi species; per quod vinculum videtur explicari natura unionis physica; debemus autem, ablatis imperfectionibus, ut dixi, & receptione specierum in Christi corpore, ponere unionem, & colligationem, quantum fieri poterit, ut cum maiori proportionem succedat corpus Christi substantia panis in eodem munere substandi accidentibus. Dixi tamen, hanc non esse adhuc propriam, & in rigore unionem physicam; quia de ratione veræ, & propriæ unionis est ita colligare, ut dixi, utrumque extremum, ut quamdiu unio durat, debeat poni unum extremum, vbi cumque ponitur alterum: illa autem qualitas superaddita speciebus,

speciebus, licet det illis trahendi secum corpus Christi, non tamen exigit, poni species, vbi cumque ponitur corpus Christi; hoc enim ponitur in aliis hostiis absque his speciebus, sub quibus est in hac hostia; non ergo est proprie vnio illa, sed tamen accedit non parum ad rationem, & proprietatem vnionis.

35. Secundo videtur ponenda ea qualitas supernaturalis in speciebus; quia quoties aliqua causa eleuatur ad effectum supernaturalem producendum per potentiam obedientialem, videtur connaturalius, quod ipsa in se fiat proportionata intrinsece in ordine ad eum effectum: ideo enim intellectus, & voluntas, vt connaturalius eliciant actus fidei, vel spei etiam in peccatore, eleuantur per habitus intrinsecos fidei, & spei; quia hic modus operandi per virtutem intrinsecam, est magis connaturalis, quam si solum eleuentur per auxilium extrinsecum; eo quod effectus ipse de se exigit procedere magis à causa sibi proportionata, quam ab improportionata; de quo dixi alibi in tractatu de Visione beata. Si ergo species eleuantur ad producendum in corpore Christi, quod secum trahant vbi supernaturale sacramentale; expedit, eas eleuari prius per aliquam virtutem intrinsecam supernaturalem, per quam producant effectum illum sibi improportionatum. Porro species ipsas concurrere ad trahendum corpus Christi, & non solum Deum id facere, quando mouentur species; probatur, quia aliquin non diceretur proprie mouere corpus Christi ille qui mouet species; & per consequens nec diceretur comedere, aut deglutire corpus Christi, quæ actiones significant motum localem; nunc autem dicitur vere mouere corpus Christi sacerdos mouens species; quia mouet species, quæ mouent corpus Christi, & per consequens mouet per accidens illud, quod non esset ita proprie verum, si solus Deus ex sua voluntate id faceret, & moueret Corpus Christi, quando mouentur species; sicut nec diceret ego mouere lignum, eo quod moueam librum, quo motu, Petrus libere mouet etiam lignum; nec dicitur dare alapam, qui consilium dare alapam. Melius ergo declaratur hoc mysterium, si ponamus talem qualitatem & vim in speciebus; quæ ipsæ trahant secum corpus Christi, quocumque ferantur.

36. Dies, si in speciebus ponitur qualitas intrinseca, quæ eleuentur ad producendam præsentiam corporis Christi, ergo etiam in ipso corpore Christi debet poni aliqua qualitas intrinseca, quæ eleuetur ad conseruandas efficienter ipsa species. Nego sequelam; quia species conseruantur à corpore Christi per concursum creaturum, ad quam actionem non potest dari qualitas aliqua, quæ ex sua natura habeat vires, & proportionem; quia nulla causa creata potest per suam virtutem creare, vt suppono ex Philosophia; quare illa actio procedit à potentia obedientiali actiua corporis Christi absque vlla qualitate superaddita.

37. Contra hunc modum dicendi olim à me explicatum opponuntur aliqua à Recentioribus. Primo opponunt; quod si hæc vis est in speciebus, sicut in magnete ad trahendum ferrum, sequitur, non esse vim ad ponendum corpus Christi in eodem spatio intimo, vbi sunt species; nam magnes non trahit ferrum, ita vt ponat illud in eodem spatio, in quo est ipse magnes, sed in spatio proximo. Respondetur, nos non vti illo exemplo magnetis tanquam simili in omnibus, sed solum ad hoc, quod sicut magnes habet vim naturalem intrinsecam ad trahendum ferrum, & retinendum illud in spatio proximo; sic species consecratæ habent vim intrinsecam super-

naturalem ad trahendum corpus Christi, & retinendum illud in eodem spatio, in quo sunt ipsæ species.

Secundo obijciunt, quia corpus Christi succedit substantiæ panis, atque adeo debet se habere circa species, sicut substantia panis se habebat circa illas; sed in accidentibus non erat talis virtus motiua ad trahendam secum substantiam panis; ergo nec ponenda est hæc virtus superaddita, vt trahant secum corpus Christi. Respondetur, ad trahendam secum substantiam panis non fuisse necessariam in speciebus qualitatem aliam superadditam, ad illud enim motum, vt pote ad operationem sibi connaturalem, & proportionatam, habebant sufficientem virtutem. Qualis autem, & quid esset illa virtus, non est nostrum in præsentem decernere; varij enim possunt esse modi id explicandi. Primus esse potest, si dicatur, accidentia panis ab aliquo localiter mota, trahere secum substantiam panis, quatenus exigunt, quod Deus tunc moueat substantiam cum ipsis accidentibus. Et quidem etiam si hoc diceretur, non deberet idem dici in casu nostro in ordine ad substantiam corporis Christi; quia in ordine ad substantiam panis sufficeret vt cumque illa exigentia accidentium, ad hoc, vt qui moueret accidentia, diceretur etiam mouere mediâtè substantiam panis, quatenus scilicet causat motum accidentium, ad quem sequitur ex natura rei motus substantiæ panis, quod satis esset, vt hic etiam motus tribueretur mouenti accidentia; sicut miles dicitur proicere globum plumbeum, licet hic motus globi fiat ab igne; quia nimirum miles fecit primum motum, ad quem connaturaliter sequuntur reliqui omnes. At vero in casu nostro, cum motus corporis Christi non sequatur ex natura rei, sed solum ex libera Dei voluntate motum specierum, non esset similis ratio, vt diceretur mouere corpus Christi ille, qui moueret species sacramentales. Sed neque respectu substantiæ panis videtur satis philosophicus ille modus explicandi; nam quoties inuenire possumus causam secundam proportionatam ad has operationes naturales, quas experimur, non debemus tribuere illas soli causæ primæ: cum ergo possumus motum substantiæ reducere in ipsa accidentia, quæ ex natura sua habent virtutem connaturalem ad trahendam secum substantiam sibi unitam, magis rationabiliter tribuetur illis hæc efficientia, quam soli causæ primæ.

39. Secundo posset dici, virtutem hanc mouendi substantiam panis esse ipsammet vnionem, quam habet cum suis accidentibus; sicut enim ipsa vnio est nexus, & vinculum, sic est vis trahens vnum extremum cum alio, quod mouetur. Et quidem iuxta hunc modum dicendi, constat clarè discrimen inter nostrum casum, & illum; nam in nostro, cum non detur alia vnio inter species, & corpus Christi, debet addi aliqua virtus speciebus, quæ possint exercere illum motum substantiæ, quem respectu substantiæ panis exercebant per vnionem naturalem, quæ illi substantiæ connectebantur.

40. Tertio denique dici potest, illum motum substantiæ panis non prouenire efficienter tantum à principio, ab vnione cum accidentibus, sed ab ipsismet accidentibus, quæ ad illum influxum non indigent virtute superaddita; nam ex natura sua habent virtutem ad trahendam secum substantiam sibi unitam. Si enim res vnita non haberet virtutem ad trahendum secum alterum extremum, quando mouetur localiter, sequeretur quod per vnionem impediretur à proprijs motibus, & redderetur immobilis, quia ab ipsa vnione, seu ratione illius retineretur ibi, vbi est alterum extremum: oportuit ergo ad vitandum hoc inconueniens, quod quidquid verè vni-

tur cum alio, habeat virtutem trahendi secum illud extremum (si trahibile sit, & non sit aliquid affixum loco, qualis est ipsa vbiatio) atque adeo petat concursum ad talem motum exercendum: sic corpus eo ipso, quod vnitur cum anima rationali, videtur habere vim trahendi secum animam, quando corpus mouetur ab extrinseco: sic etiam accidentia, quando corpus mouetur, possunt trahere secum substantiam propter naturalem connexionem, & vnionem, quam habent cum illa.

41.
*Iuxta hunc
modum faci-
le redditur
discrimen.*

Iuxta hunc autem dicendi modum reddi potest etiam discriminis ratio ad species Sacramentales: hæc enim cum non habeant veram vnionem physicam cum corpore Christi, vt diximus, non habent ex se vim intrinsecam ad trahendum illud secum; quare debent eam habere superadditam per aliquam qualitatem supernaturalem supplementem eam vim, quam alia accidentia habent per se ad trahendam secum substantiam sibi vnitam; præsertim cum vbiatio producenda in corpore Christi sit supernaturalis entitativæ, atque adeo non possit produci à sola virtute naturali, quæ erat ipsis speciebus ad trahenda alia corpora: nam per illam virtutem producerent ad summum in corpore Christi vbiationem naturalem, sicut in substantia panis.

42.
*Obijciunt ter-
tio.*

Obijciunt tertio, si species habent qualitatem superadditam ad mouendum corpus Christi, quando ipsæ mouentur; ergo debent habere aliam qualitatem superadditam ad mouendam, & trahendam secum illammet qualitatem, quando ipsæ mouentur; nam illa etiam qualitas debet moueri ad motum specierum; ergo debet moueri ad ipsas per aliam vim motricem superadditam. Respondetur negando sequelam; primo, quia hæc qualitas est vnita vere, & proprie ipsis speciebus; quare non mirum, si species habeant ex se vim ad mouendam illam secum, quando ipsæ mouentur; quia omne extremum, vt diximus, videtur ex se exigere concursum Diuinum ad trahendum secum aliud extremum, ne sequantur illa inconuenientia supra insinuatæ; & licet illa qualitas sit supernaturalis, adhuc tamen ex suppositione vnionis specierum cum illa qualitate, videtur debere talis concursus entitati specierum, qui ex suppositione erit aliquo modo connaturalis: corpus vero Christi non vnitur cum speciebus propria, & vera vnione; ideo non debetur ipsis concursus ad mouendum illud. Secundo dici potest, qualitatem illam datam ad mouendū corpus Christi, esse simul motricem sui ipsius, seu esse vim, qua species possunt mouere corpus Christi, & ipsam eandem qualitatem; est enim sicut impulsus lapidi impressus, qui est qualitas ferens lapidem sursum, & ferens simul se ipsam, seu per quam & lapis sursum tendit, & fert secum illam qualitatem; sic illa qualitas in speciebus est quasi impulsus supernaturalis, quo species trahunt secum corpus Christi, & ipsam eandem qualitatem.

43.
*Quarto obij-
ciunt.*

Quarto obijci potest; quia si speciebus superadditur qualitas ad trahendum secum corpus Christi, ergo & animæ debet superaddi alia qualitas ad trahendam secum gratiam habitualement, quando mouetur localiter, & rursum alia ad singula accidentia supernaturalia, quæ habet in se, & quæ non potest propriis naturalibus viribus mouere. Respondetur negando similiter sequelam; quia anima vnitur physice & vere cum gratia, & cum aliis accidentibus supernaturalibus, quæ habet; atque adeo ratione illius vnionis poterit, vt dixi, exigere tanquam sibi debitum concursum ad trahenda secum illa accidentia, quem concursum non exigunt species in Eucharistia, cum non vniantur proprie cum corpore Chri-

sti. Quod si aliquis contendat, animam etiam habere aliquam qualitatem superadditam ad trahendam secum gratiam, & reliqua entia supernaturalia, quæ habet, non facile impugnabitur; nec apparet in eo aliquod absurdum.

Potes, vt cum hæc qualitas superaddita ponenda sit vna in sola quantitate panis, an multæ in singulis accidentibus panis? Respondeo, debere poni in eo accidenti, vel subiecto, quod à nobis impellentibus immediate mouetur, seu in quo immediate imprimitur à nobis impulsus; illud enim est, quod secum trahit alia omnia. Videtur autem connaturalius, hoc esse solam quantitatem, nec produci à nobis multis impulsibus, singulos in singulis accidentibus lapidis, quando illum mouemus; alioquin magis grauiteret lapis, quando haberet plures qualitates; quia sentiremus in ipso plures impulsus. Eodem ergo modo videtur ponenda hæc qualitas in illo solo accidenti, quod in pane recipit impulsus ab intrinseco; & trahit secum substantiam panis, & reliqua eius accidentia; quod videtur esse sola quantitas, de quo dicemus latius infra disp. 10. sect. 1.

SECTIO III.

Quæ denominationes tribuantur corpori Christi ratione specierum: vbi, utrum corpus Christi in Eucharistia dicatur esse in loco?

Q Væstio hæc est de modo loquendi: pendet tamen ex dictis sectione præcedenti circa vnionem corporis Christi cum speciebus; nam qualis fuerit illa vnio, talis debet esse communicatio denominationum, & prædicatorum à speciebus. Sunt ergo huiusmodi prædicata in duplici differentia; alia scilicet, quæ significant mutationem localem factam in corpore Christi; vt si dicas, corpus Christi eleuatur, deferretur, quiescit, &c. alia vero, quæ significant aliud genus mutationis factæ circa species, seu aliquod prædicatum conueniens proprie speciebus, vt calefieri, frigidari, videri, tangi, &c. de quibus omnibus possunt breuiter duæ regulæ præscribi.

Prima regula sit, prædicata prioris generis proprie tribuantur corpori Christi, quia cum corpus Christi in Eucharistia proprie, & intrinsece moueatur, licet accidens ad motum specierum, & intrinsece habeat nouam præsentiam, & distantiam, non est, cur non possit proprie ab iis formis denominari. Secunda regula sit, prædicata posterioris generis, quæ solum sunt propria specierum, non possunt nisi improprie, & figurate attribui corpori Christi, scilicet vt contento sub speciebus, quibus proprie tribuitur tale prædicatum. Sic dicimus, Christum videri, tangi, &c. quia licet sola accidentia sint obiectum terminans actum visionis, dicitur tamen corpus Christi visum mediate, id est, in suis continentibus, sicut qui videt bursum, dicitur videre pecuniam in ea contentam. Aduertendum tamen est, non omnia prædicata specierum attribui Christo etiam hoc modo, non enim dicitur Christus calefieri, comburi, &c. calefactis vel combustis speciebus.

Difficultas est, cur magis hæc, quam illa prædicata tribuantur Christo improprie; cur, sicut dicitur videri, non dicatur etiam calefieri? Vasquez infra disp. 193. cap. 2. ponit hanc regulam, vt prædicata, quæ tribui solent corpori ratione vestimenti, tribui etiam possint Christo ratione specierum, quæ sunt quasi vestis, qua Christus tegitur. Quare sicut qui tangit vestem, dicitur tangere hominem, sic, qui tangit species, tangere Christum. Verum hæc regula non videtur in vniuersum vera, quia in primis qui

rampit vestem, non dicitur rumpere hominem; & tamen fractis speciebus dicitur frangi corpus Christi, vt habetur in cap. *Ego Berengarius*, de consecrat. d. 2. Deinde qui madefacit vestem, dicitur madefacere hominem, & tamen madefactus speciebus panis, non dicitur madefieri corpus Christi. Ad quod probandum P. Suarez disp. 47. sect. 4. in 5. conclus. affert textum in cap. *In quadam*, de celebrat. Missarum, qui tamen non est ad rem: forsitan fuit lapsus calami pro capitulo *Cum Maribus*. s. *Quæsiuit*, eodem titulo, vbi reprobari videtur ille modus loquendi. Illa ergo regula P. Vasquez non est in vniuersum vera, Magis allentior P. Suarez nullam in hoc præscribenti regulam, qui ait, eas loquutiones posse in hoc sensu vsurpari, quæ à sanctis Patribus vsurpatæ sunt, nec esse facile extendendas. Quod intellige, nisi ex circumstantiis satis appareat esse metaphorica loquutio, vbi tamen esset periculum, quod intelligeretur in sensu proprio; cauenda esset talis loquutio.

48. Hinc infero primo, corpus Christi loquere, & sine figura dici, quod manducetur; quia manducari solum importat talem motum localem, per quem ab ore in stomachum traicitur; nec ad hoc necesse est, quod dentibus confringatur, vel atteratur, nec etiam quod gustu percipiatur, quidquid dicat Vasquez vbi supra, num. 1. s. alioquin cibis liquidus non manducaretur; vel etiam homo qui sensum gustus amisisset, non diceretur manducare.

49. Infero secundo, Corpus Christi non nisi valde improprie dici frangi, fractis speciebus; vt habetur in officio Eucharistiae: *Nullare sit fissura, signi tantum sit fractura*. Fractio enim significat diuisionem partium rei, quæ frangitur; quæ diuisio non datur inter partes corporis Christi. Quare illa loquutio vsurpata à Berengario in confessione fidei, non debet intelligi in sensu omnino proprio. Oportuit autem, Berengarium illo termino vt, vt manifesta fieret abiectio sui erroris negantis veram Christi præsentiam in Eucharistia; vt aduertunt Doctores in præfenti.

50. Infero tertio, mixturem proprie non posse conuenire corpori Christi in hoc sacramento, sed improprie, & ratione specierum; quo sensu dicimus in Canone: *Hæc commixtio corporis, & sanguinis Domini*. Hæc est contra Vasquez vbi supra n. 17. qui contendit, mixturem proprie conuenire; quia mixtio ex proprio conceptu nec dicit diuisionem, nec corruptionem mixtilium; nam grana tritici miscentur cum granis hordei, quin corrumpantur, vel diuidantur. Cæterum, licet mixtio non includat corruptionem, negari tamen non potest, quod includat aliquam diuisionem partium; sicut ipsa grana, licet singula non diuidantur, acerrus tamen tritici, cui miscetur hordeum, vere diuiditur per admixturem hordei; ergo cum sanguis Christi non diuidatur per admixturem hostiæ, sed solæ species vini, dicendam est, mixturem proprie loquendo solum intercedere inter species.

51. Dices, si granum tritici miraculose replicaretur idem in pluribus locis, ita vt apparetur acerrus ex multis granis, & huic acerrus misceretur acerrus hordei; tunc mixtio fieret ex hordeo & tritico, licet granum non esset intrinsece diuisum per partes sui, sed solum secundum præsentiam: ergo eodem modo idem sanguis Christi diceretur mixtus aliis speciebus vini non consecratis, licet idem sanguis totius sit in omnibus illis locis.

Respondetur in illo casu fieret mixtio ex præsentis tritici, & præsentis hordei, vera & propria, quia illæ essent distinctæ, & diuise inter se: inter hordeum tamen, & triticum ipsum non esset propria,

& rigorosa mixtio, sed apparens; sicut & ipse acerrus tritici non erat verus, sed apparens. Alioquin si illa esset vera mixtura, & propria, sequeretur, si vnum granum tritici millies replicatum eo modo misceretur cum decem granis hordei, & ex illis sic mixtis fieret panis, posse valide consecrari illum panem; quia ex eiusmodi massa ex mille granis tritici, & decem hordei fieri posset panis consecrabilis; consequens tamen in illo casu nemo concedet; quia te vera non esset panis triticus, sed apparens; nec mixtio esset propria, & vera, sed etiam apparens. Vnde in materia sacramenti Confirmationis, quæ debet esse mixta ex oleo, & aliquo balsamo, si vali olei infunderetur tenuissima, & vix perceptibilis gutta balsami, quæ secundum se non sufficeret ad mixturem requisitam, & ad verum chrisma constituendum; tunc licet illa gutta diuinitus eadem sola replicaretur in multis locis, & misceretur inter partes olei, non multiplicata, sed solum replicata, esset quidem mixtio apparens, sed non esset verum chrisma, nec vera mixtio; atque ideo si requiritur vera mixtio balsami ad valorem illius sacramenti, credes, quod non sufficeret illa materia propter defectum sufficientis mixturem, ad quam non sufficit replicatio eiusdem inter partes alieni miscibilis, vt dictum est.

Ex dictis inferatur breuiter resolutio illius questionis, quæ prolixè ab antiquis tractatur, & quæ ferè est questio de modo loquendi: an scilicet Christus in hoc sacramento dicatur esse in loco? Quod dubium mouet S. Thomas *quest. 75. artic. 1. & quest. 76. artic. 5.* cum quo breuiter dicendum est, corpus Christi, si comparatur ad species, non esse in illis vt in loco, quia sicut substantia panis non dicitur esse in suis accidentibus vt in loco, ita nec corpus Christi, quod succedit substantiæ panis sub illis accidentibus. An vero, si comparatur corpus Christi ad locum specierum, potest etiam comparari dupliciter; scilicet vel corpus Christi secundum se, vel vt denominatum & vestitum speciebus. In hac secunda consideratione potest dici corpus Christi esse in illo loco circumscriptiue, non proprie, sed improprie, & secundum quid; nam sicut ratione specierum dicitur videri, tangi, &c. improprie tamen, vt diximus, quia species videntur, tanguntur, &c. Sic etiam potest improprie dici circumscribi loco, quia species circumscribuntur; cum eadem sit ratio. Denique si substantia corporis Christi secundum se comparatur ad locum, non dicitur esse in loco physice, & quantitatie, seu circumscriptiue; quia quamuis sit ibi præsens proprie loquendo, non tamen per *vbi* circumscriptiuum, de cuius ratione est, quod res vbicata correspondeat partibus spatij per partes sui ipsius; vt dixi in Philosophia: & in hoc sensu negat S. Thomas illo articulo, corpus Christi esse in loco in hoc sacramento.

Maiores difficultates esse potest, an illud *vbi*, quod habet corpus Christi, sit *vbi* definitiuum? Sanctus Thomas illo *artic. 5. ad 1.* negat esse *vbi* definitiuum; quia non ponitur taliter ibi corpus Christi, vt non sit alibi, verum hoc pertinet omnino ad modum loquendi; nam si dicas *vbi* definitiuum esse, vt res, quæ est in hoc loco definitiue, non sit alibi, plane non diceretur Christus esse definitiue in Eucharistia; imo neque anima Christi vere in cælo erit definitiue, cum non sit taliter ibi, vt non sit alibi. Si vero cum aliis dicas, de ratione *vbi* definitiuum solum esse, quod res taliter sit in hoc loco, vt eo ipso non possit sine nouo miraculo esse in alio loco separato, tunc magis potest dubitari, an Christus habeat *vbi* definitiuum in Eucharistia. De hoc tamen diximus supra disp. præcedenti sect. 8.

Exempla
Christi
confirmatur.

52.

Christus non
est in specie-
bus tanquam
in loco.

Est tamen
proprie in
loco.

53.

An dicendum
sit hoc *vbi*
definitiuum,
quæstio est de
nomine.

DISPV